

Alkotmánybíróság részére

Békéscsabai Járásbíróság útján

Tisztelt Alkotmánybíróság!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám: IV/ 0 2 8 6 8 - 0 / 2022		
Érkezett: 2022 DEC 16.		
Érkezés módja		
☐ POSTÁN	☒ @	EGYÉB:
Példány: 1	Melléklet: 14	Kezelőiroda: <i>lu!</i>

Alulírott [REDACTED] (a továbbiakban: felperes vagy Indítványozó, lakcím: [REDACTED]
[REDACTED] az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, a törvényes határidőn belül az alábbi

alkotmányjogi panasz indítványt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria 2022. november 22. napján kelt, jogi képviselőm részére 2022. december 6. napján kézbesített, Pfv.II.21.208/2022/2. sz. határozatának, valamint a Gyulai Törvényszék 2022. szeptember 13. napján kelt, jogi képviselőm által 2022. szeptember 14. napján kézhez vett 15.Pf.25.481/2021/50. számú ítéletének az alaptörvény-ellenességét – a Békéscsabai Járásbíróság 4.P.20.132/2020/140. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal –, és fenti bírósági ítéleteket az Abtv. 43. §-ának megfelelően semmisítse meg, mivel azok súlyosan sértik az Alaptörvény XVI. cikkét (gyermeki jogok) és a XXVIII. cikk (1) bekezdését (tisztességes bírósági eljáráshoz való jog).

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

1. A tényállás és a pertörténet ismertetése

1.1. A tényállás

2016. július 18-án született meg az akkori élettársammal (■■■■■ a továbbiakban: alperes) közös gyermekünk ■■■■■ (a továbbiakban: ■■■■ vagy gyermek). Az alperessel való érzelmi kötődésem – amelyet jelez, hogy a teherbe esés után közös lakásba költöztünk – azt követően kezdett oldódni, amikor kiderült, hogy a gyermekhez való hozzáállásunk, nevelési elveink gyökeresen eltérőek, sőt lényegében kiengesztelhetetlen ellentmondásban állnak egymással. Az alperes erőteljes „hangulatváltozásai”, amelynek során a túlzottan kedves, mézes-mázosból minden ok nélkül agresszív, bántalmazó, empátia nélkülibe ment át, majd minden ok nélkül vissza, a gyermekvállalás előtt is megmutatkoztak. Az alperes e magatartása folyamatosan megmutatkozott a későbbiekben is, úgy felém, mint közös gyermekünk felé. A gyermek viselkedésére helytelenül – agresszívan, mind verbálisan, mind tettelesen bántalmazó módon – reagált. Elhidegülésünk is onnan vált erőteljesebbé, amikor az alperes a jelenlétemben meg akarta ütni ■■■■■ Ezt követően fokozott figyelemmel fordultam az alperes felé, szakemberekkel (pszichológus, ügyvéd) konzultálva próbáltam magam is feldolgozni a helyzetet és az alperesnek is segíteni. Félve azonban attól, hogy az alperes indulattól vezérelten bántalmazni fogja ■■■■■ fiunkat, az alperes által is tudottan, kamerákat telepítettem a közös lakásba, reménykedve, hogy azok jelenléte visszafogja majd őt. Ennek ellenére a kamerák több alkalommal rögzítették, amit az alperes bántalmazza a gyermekünket, amikor nem tudja kezelni a kialakult helyzetet. Sok alkalommal minősíthetetlen hangnemben szidalmazza, majd megüti ■■■■■. Az alperessel többször átbeszéltük, hogy mi vezetett az indokolatlan dühkitöréseihez, és hogy hogyan lehetne elkerülni azokat. Sajnos azonban mind alperes, mind pedig családja (sokszor beszéltem velük is) meggyőződéssel állították, hogy helyes a gyermek ilyen formájú fizikális és verbális bántalmazása, velem van a gond, mert mindig türelmes, szeretetteljes és nyugodt vagyok. Ha nem tetszik bármi, amit tesz, elköltözik a gyermekkel nagyszüleihez, - ezzel lépten-nyomon zsarolt -, és minden elő is volt ehhez készítve. Sajnos a helyzet nem javult, hanem épp ellenkezőleg, egyre inkább eldurvult, különösen, miután ■■■■■ megkezdte az óvodát. Többször kértem tanácsot a gyámügytől, de a válasz mindig az

volt, hogy csak 8 napon túl gyógyuló sérülés esetén tudnak lépni. Már alig dolgoztam, fiam olyankor velem volt a munkahelyemen, és minden időt otthon töltöttem, hogy tompítani tudjak, védeni tudjam fiamat, hiszen felvételeken látható volt hogy sokszor a több órányi bántalmazás közben fiam hogyan könyörög utánam hogy segítsek neki. De rendszeres volt, hogy éjjel ébredtem a segélykiáltásaira, " apa gyere segíts !!!" mikor alperes elkezdte őt verni, amiért megébredt, és nem aludt vissza. Majd, mivel a helyzet tovább romlott, 2020 februárja végén keresetlevelet nyújtottam be a bírósághoz a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránt, mivel nem történt semmi és úgy éreztem tennem kell valamit. Pszichológus, pszichiáter jelezte nekem, hogy amikor alperes ezzel szembesülni fog, bármilyen borzalomra számíthatok a részéről, ezért azt javasolják, fiam és én vonuljunk biztonságos helyre, ebben ügyvédem is többször megerősített, és így kimenekítettem [REDACTED] a bántalmazó közegből. A bíróság a becsatolt bizonyítékok (kép, hangfelvételek) valamint magánszakértői vélemények (melyek nekem átlag feletti szülői alkalmasságot adtak, alperes esetében pedig körülírták a borderline személyiségzavart és hogy pszichiátriai megsegítésre van szüksége – ez az, amit ő saját maga készítettett magánszakértővel, később hivatalosan is megállapításra került nála aszociapátia és a neurózis), ennek ellenére ideiglenes intézkedésben a gyermek felett a szülői felügyelet gyakorlására az alperest jogosította fel, és onnantól két hetente hétvégén, két napra láthattam fiamat. Ez a megoldás tovább rontott a helyzeten. Az alperes nem tartotta be a kapcsolattartás szabályait, folyamatosan akadályozta a telefonos kapcsolattartást, illetve a gyermeknek a kapcsolattartásokon történő átadásával, átvételével is állandóan problémák merültek fel. A gyermek pánikszerűen félt a visszamenetelektől, könyörgött sírva hogy ne vigyem őt oda. A gyermek nevelését, gondozását is elhanyagolta az alperes, gondok merültek fel [REDACTED] szobatisztaságával és alvásával kapcsolatban is, illetve a gyermek egyenesen félt az anyjától. Amikor [REDACTED] beteg volt (csúnyán köhögött) nem kapott orvosi ellátást, ez többször megtörtént, és az alperes a gyermek bokasüllyedését, urológiai problémáit sem kezeltette. Alperes szexuálisan bántalmazta fiamat, azzal büntette, hogy mikor

„rossz” volt, belecsípett a nemi szervébe. Erre több bizonyíték is van. Illetve sajnos előfordult többször hogy nyelvét fiam szájába dugta, és körözve ”játszott”. Mindehhez hozzátartozik alperes saját maga által is elismert droghasználata, mely ügyben jelenleg nyomoz a rendőrség. A gyámhivatal által előírt több magatartás szabályt sem tartotta be, nem is lehetett betartatni vele. A gyámhivatal több alkalommal feljelentette alperest a rendőrségen kiskorú bántalmazása bűncselekmény miatt, egyik ilyen eljárás jelenleg is folyik.

Az első fokon eljáró Békéscsabai Járásbíróság (elsőfokú bíróság) 4.P.20.132/2020/140. számú ítéletében tényként állapította meg, hogy: „[...] az alperes ugyan igyekezett betartani a védőnői utasításokat, azonban ████████ másfél-kétéves korát követően a gyermeki ellenállást nem megfelelő türelemmel kezelte, időnként elutasító volt vagy a gyermek igényeit ilyen helyzetekben figyelmen kívül hagyta. Ennek során több alkalommal helytelen nevelési eszközöket alkalmazott. Előfordult, hogy e helyzetek miatt a gyermekről nagyon csúnya, megalázó stílusban beszélt, illetve a gyermeket szidalmazó, dühös, hangos, alpári szavakkal illette, több alkalommal a kezére, fenekére ütött, azzal fenyegette, hogy még nagyobb fog kapni vagy hogy ha nem eszi meg az ételt, akkor többet nem ad neki enni vagy egyedül hagyja, nem fog vele foglalkozni.” Szakértői vélemény alapján az elsőfokú bíróság azt is megállapította, hogy ████████ az életkorának megfelelő intelligenciával bír, ugyanakkor az érzelmi terhelhetősége csökkent, érzelmileg labilisabb a kortársainál. Ezen érzelmi működési panaszok (pl. fokozottan megjelenő akaratosság, dacosság, ismétlődő hisztirohamok, érzelmi labilitás, dühkitörések, bepislés, határokat feszegető viselkedés, mint étel szőnyegre borítása, függöny letépése, elutasító magatartás az apa és az apai nagymama irányába) mögött több ok húzódik meg és ezek a tényezők egymás hatását felerősítve okozzák a gyermek viselkedési problémáit. Ezek a következők: (1) a szülők válási krízise okozta érzelmi megterhelés, (2) az anya részéről azonosítható nevelési problémák és (3) életkori sajátosságok. Az anya helyzeti frusztrációja összekapcsolódik a válási helyzet okozta érzelmi megterheléssel, valamint az anya

empátiás készségének relatív gyengeségével. Ezen tényezők hatására az alperes több alkalommal nem érzékeli megfelelően a gyermek érzelmi szükségleteit, nevelési hatásaiba azokat nem tudja megfelelően beépíteni. Gyermek irányába reakcióit aktuális érzelmei és hangulati állapota nagymértékben befolyásolja, gyermek irányában indulatosság, fizikai agresszió jelenik meg. Az életkori sajátosság lényege, hogy ebben a korban az akarati élet fejlődése dacos megnyilvánulásokat hoz magával, ami természetes jelenség. Abban az esetben azonban, ha a környezet, az anyai nevelés ezt nem tudja megfelelően segíteni, a gyermek ezen megnyilvánulásai, kifejezettebbé válnak, dacosság, hiszti erősödik fel a viselkedésében.

Az elsőfokú bíróság szerint az alperes által tanúsított helytelen nevelési eszközök konvencionálisnak minősíthető szülői nevelési eljárások közé nem tartoznak. Ismétlődő jelleggel fordult elő, hogy a gyermek érzelmi szükségletét az alperes nem megfelelően ismerte fel és elégítette ki. Ilyen esetekben a gyermek negatív érzéseket él át. Ezeknek az érzelmi állapotoknak az ismétlődő átélése rögzülhet, mint a bizalom, intimitásérzések átélésében való sérülékenység, az érzelmi terhelhetőség csökkent színvonala, a frusztrációs tolerancia csökkenése, érzelmi labilitásra való hajlam a gyermek érzelmi működésének tartós, hosszútávon fennmaradó jellemzőjévé válhat. Kiegyensúlyozott, nyugodt érzelmi légkörben hosszú távon a gyermek érzelmi fejlődése megfelelő lehet, jó esetben érzelmi működési probléma egyáltalán nem alakulhat ki. Az alperes kevésbé tud kiegyensúlyozott érzelmi nevelési légkört biztosítani gyermeke számára, mint a felperes. Az alperes részéről könnyebben jelenik meg indulatos viselkedés, akár agresszió gyermeke irányába, mint a felperes esetében. A felperesnél való elhelyezés esetén a gyermek érzelmi gyógyulása várható. Ez volt a szakvélemény kiegészítés záró mondata.

A fentiekben foglaltak ellenére az elsőfokú bíróság az alperest jogosította fel a szülői felügyeleti jog gyakorlására.

Az ítélet ellen fellebbezést terjesztettem elő, amelyben részben vitattam az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, részben pedig a bizonyítékok okszerűtlen

mérlegelését. Az elsőfokú bíróság az ítéletében rögzítette, hogy a kirendelt igazságügyi pszichológusi szakvélemény aggálytalan és ellentmondásoktól mentes. Ennek ellenére azt a Pp. 279. § (1) bekezdése megsértésével felülbírált és ténylegesen mellőzte, amikor az ítéletben azt rögzítette, hogy amennyiben a felperest jogosítaná fel a szülői felügyeletre, úgy a felperes a gyermeket az alperestől elidegenítené, mert a szakértői vélemény éppen az alperessel szemben fogalmazta egy azon nevelési alkalmasságot befolyásoló tényezőt, mely szerint az alperes az, aki ellene és az édesanyja ellen neveli a gyermeket. A szakértői vélemény egyértelműen rögzítette azt is, hogy nem tartoznak az elfogadott és konvencionálisnak minősíthető szülői nevelési eljárások közé az alperes nevelési megnyilvánulásai. Ezt az elsőfokú bíróság tévesen rögzítette az ítéletében. Az alperes gyermeknevelési képességei megítélésénél pedig kirívóan okszerűtlenül mérlegelte az elsőfokú bíróság az alperes általi bántalmazásokat igazoló felvételeket, a büntetőeljárás folyamatban létét, a gyámhivatali eljárást és a családsegítő által előírt gyermek pszichés megsegítésére tett javaslat alperes általi elutasítását.

Fellebbezésemben hivatkoztam a Kúria Pfv. II.20.959/2019/5. számú ítéletére, amelyben rögzítésre került, hogy: „[...] a gyermek fizikai vagy verbális bántalmazása semmilyen formában és indokkal nem tolerálható, az a gyermek érdekét [Ptk. 4:2. § (1) bekezdés] súlyosan sérti. A bizonyított bántalmazást az elkövető szülő nevelési képességét erősen lerontó tényezőként kell értékelni. A nevelés során azonban előfordulhatnak olyan helyzetek, amikor a szülő bántalmazásnak nem minősülő fizikai közbeavatkozása indokolt. Ilyen lehet pl. veszélyhelyzetben a gyermek megragadása, a testvérek közötti konfliktusban a gyermekek szétválasztása, a gyermek kontrollálatlan magatartásának a helyzetből való kiemelésével kezelése (a gyermeket akarata ellenére elvezeti). Ezért különösen fontos a bizonyítékok értékelése: történt-e bántalmazásnak minősülő magatartás, az a gyermek fizikai vagy lelki sérülésével járt-e. Mindig az adott ügy konkrét bizonyítékai alapján ítélandó meg: a bántalmazással megvalósuló fegyelmezés rendszeres és a szülő eszköztárának szerves része vagy kivételes és eseti szituációhoz kötött, és az a gyermek fizikai vagy lelki sérelmével járt-

e.” (Indokolás [122] pont, kiemelés tőlem). A fellebbezésemben foglaltak ellenére a Gyulai Törvényszék 15.Pf.25.481/2021/50. számú ítéletével helybenhagyta a Békéscsabai Járásbíróság 4.P.20.132/2020/140. számú ítéletét, illetve a Kúria Pfv.II.21.208/2022/2. sz. határozatával elutasította felülvizsgálati kérelmemet.

2. Az alkotmányjogi panasz

2.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme

2.1.1. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog az Alkotmánybíróság gyakorlatában

Az Alkotmánybíróság számos határozatában kimondta, hogy a testület az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor (lásd: 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]).

Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon (lásd: 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]).

A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {lásd: 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélését minden esetben tartalmi vizsgálathoz kötötte: 1) elemezte az alapjog állított sérelmére vezető (a) jogszabályi környezetet és (b) bírói döntést, (c) a szabályozás célját és (d) a konkrét ügy tényállását, majd pedig – mérlegelés eredményeként – 2) mindezekből vont le következtetéseket az adott esetre nézve megállapítható alapjogsérelemre nézve {vö. 3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [18]}.

Az Alkotmánybíróságnak a fenti következetes gyakorlatot szem előtt tartva és azt követve jelen ügygel összefüggésben – álláspontom szerint – azt kell megvizsgálnia, hogy az ún. rendesbírósági eljárásban – az általam előadott érvek és indokok alapján – sérült-e a tisztességes eljáráshoz való jogom. A tisztességes eljáráshoz való alapjog sérelmét eredményezheti ugyanis olyan eljárásjogi vagy anyagi jogi szabály megsértése, amely az eljárás valamelyik szereplője (jellemzően valamelyik fél) számára többletjogosultságot biztosít vagy őt éppen valamilyen fennálló jogától, vagy jogosultságától fosztja meg, olyan kérdések tekintetében, amelyek érdemben befolyásolják, elnehezítik vagy akár el is lehetetlenítik a bizonyítást, megváltoztatva ezzel az eljárás végkimenetelét.

Az Alkotmánybíróságnak tehát a jelen ügyben azt a kérdést kellett megválaszolnia, hogy sérült-e a tisztességes eljáráshoz való alapjogom akkor, amikor a bíróságok gyermekem érdekének érvényesülését nem tette lehetővé azáltal, hogy a bíróság ebbéli meggyőződésének megszilárdítása érdekében – a szülői felügyeleti jog gyakorlásának tárgyában folyó perben – nem folytatta le a lehető legszélesebb körű bizonyítást, figyelmen kívül hagyta a rendelkezésre álló bizonyítékokat, illetve a bizonyítékok értékelése során a józan észnek ellentmondó következtetésre jutott. Az Alkotmánybíróságnak továbbá meg kell vizsgálnia azt a kérdést is, hogy a bírósági eljárásokban történtek-e olyan eljárási jellegű szabálytalanságok, melyek együtthatása azt eredményezte, hogy az eljárás minősége vált tisztességtelenné. Ez

ugyanis az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a bírói döntések alaptörvény-ellenességéhez vezethet. A tisztességes eljáráshoz való jognak ugyanis olyan ügyekben, ahol a gyermekek érdekeinek a védelme különösen hangsúlyos, fokozottan kell, hogy érvényesüljön, mert **az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményéből a bíróságoknak az a kötelezettsége fakad, hogy a gyermek érdekeit a lehető legszélesebb körben tárják fel.** {vö. 3375/2018. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [70]} Oly annyira fontos a gyermek érdekeinek figyelembevétele, hogy annak sérelme esetén akkor is megállapítható a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme, ha az egyes eljárási szabályok megsértése sem önmagában, sem összességében nem eredményezne alaptörvény-ellenességet. {vö. 3375/2018. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [57]-[58]} A jelen ügyben tehát azt kell vizsgálnia az Alkotmánybíróságnak, hogy az eljárási szabályok esetleges megsértésén túl, sérültek-e a XVI. cikk (1) bekezdésében foglaltak.

2.1.2. A XVI. cikk (1) bekezdésének sérelme az Alkotmánybíróság gyakorlatában

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Alaptörvény XVI. cikke a gyermekek védelmének alkotmányos alapja. A XVI. cikk (1) bekezdése a gyermeknek a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát deklarálja, a (2) bekezdés biztosítja a szülők számára a jogot a gyermeküknek adandó nevelés megválasztására, míg a (3) bekezdés értelmében a szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni, mely kötelezettség magában foglalja a gyermekük taníttatását is.

Az Alaptörvényhez, mint normaszöveg-javaslatához fűzött alkotmányozói indokolás szerint a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges „védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat. Ennek megfelelően a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennmaradásának zálogaként

biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket. A magánszférában a gondoskodás és védelem joga és kötelezettsége elsődlegesen a szülőket (vagy a gyermek más törvényes képviselőit) illeti, illetve terheli.

Az Alaptörvény XVI. cikk (1), (2) és (3) bekezdései egymással **összefüggő egységet alkotnak, melynek középpontjában a gyermek legjobb érdeke áll**, a XVI. cikk (1) bekezdésének megfelelően. Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz, melynek biztosítása a XVI. cikk (2) bekezdése értelmében elsődlegesen a szülők kötelezettsége. A szülők neveléshez való joga két irányból is korlátozott: egyfelől a gyermeküknek adandó nevelés megválasztása során a szülők nem élveznek korlátlan szabadságot, és a nevelés keretében kizárólag olyan döntések meghozatalát védi és támogatja az Alaptörvény, amely a gyermek legjobb érdekével összhangban áll, azaz a XVI. cikk (2) bekezdése szerinti szülői jogosultságok tartalmi korlátja a gyermek XVI. cikk (1) bekezdése szerinti legjobb érdeke. Másfelől pedig a szülők neveléshez való jogának korlátja a XVI. cikk (3) bekezdése szerinti gondoskodási kötelezettség, mely magában foglalja a gyermek taníttatásának kötelezettségét is.

Az **államnak a gyermek jogai védelme érdekében intézményvédelmi kötelezettsége áll fenn**: „Az állam szerepe a gyermekek védelmében és a róluk való gondoskodásban az, hogy meghatározza a gyermekek alapvető jogai érvényesítésének garanciáit, **létrehozza és működtesse a gyermekek védelmét biztosító intézményrendszert.**” [114/2010. (VI. 30.) AB határozat, ABH 2010, 579, 582] Ezen intézményvédelmi szerep ugyanakkor a gyermek jogai tekintetében csak kiegészítő jellegű: „a családi védelmet mint belső jogviszonyt kiegészíti (de adott esetben pótolja is) az – objektív intézményvédelmi kötelezettségből fakadó – állami (és a társadalmi) védelem.” (Abh., Indokolás [56])

Mindezeket az Alkotmánybíróság a 14/2014. (V. 13.) AB határozatban akként összegezte, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjog, a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga speciális szerkezetű és többpólusú: jogosultja a gyermek, míg kötelezettje elsődlegesen a család (a szülők),

másodlagosan pedig – kiegészítő, illetve bizonyos esetekben pótló jelleggel – az állam. Az államnak – ebben a szerepkörében – a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való jogát aktív, tevőleges, támogató (nem pusztán passzív) magatartással kell érvényre juttatnia (Indokolás [33]).

Az Alkotmánybíróság a 3142/2013. (VII. 16.) AB határozatában pedig rögzítette, hogy „az Alaptörvény XVI. cikkében szereplő jog lényegi tartalma elsősorban állami és (szűkebb körben) társadalmi kötelezettségek teljesítésében ragadható meg. Ez a kötelezettség pedig az állam számára azt írja elő, hogy – valamennyi jogággal összefüggésben – az egyes jogintézmények szabályozása során tartsa szem előtt a gyermekek érdekeit, e tevékenységén keresztül segítse elő a megfelelő fejlődésüket, az ehhez szükséges alapvető feltételeket biztosítsa” {3142/2013. (VII. 16.) AB határozat, Indokolás [27]}.

A család kölcsönös gondoskodáson alapuló, tartós érzelmi és gazdasági életközösség {13/2020. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [58]}, azonban a családi gondoskodás és védelem szempontjából nemcsak az együtt élő, hanem a különélő – a gyermek tényleges napi gondozásában közvetlenül nem, vagy csak időszakosan résztvevő – szülővel való zavartalan érintkezésnek is alapvető jelentősége van. A szülők életközösségének a megszűnése nem változtat azon, hogy a gyermek egészséges fejlődése szempontjából meghatározó a szülők együttes jelenléte és támogatása, az, hogy a gyermek mindkét – gondozó és különélő – szülőjét maga mellett tudhassa, rájuk számíthasson, és mindkettőjüktől megkapja a fejlődéséhez szükséges védelmet és gondoskodást (kivéve, ha ez valamilyen ok miatt nem áll az érdekében) {3067/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [22]}.

2.1.3. Az alaptörvény-ellenesség indokolása

Az elsőfokú eljárásban a szakértő egyértelműen megállapította, hogy [REDACTED] fiunk nagyobb érzelmi biztonságban lenne, ha a szülői felügyelti jogot én gyakorolnám. A bíróság is rögzítette, hogy az alperes kevésbé tud kiegyensúlyozott érzelmi nevelési

légkört biztosítani gyermeke számára, mint a felperes. Az alperes részéről könnyebben jelenik meg indulatos viselkedés, akár agresszió gyermek irányába, mint a felperes esetében. Az elsőfokú bíróság tehát a szakértői véleménynek nem tulajdonított kiemelkedő jelentőséget¹, ahogyan annak sem, hogy az általam csatolt videófelvevételekből egyértelműen kiderült, hogy az alperes anya rendszeresen nevelési eszközként használta a verést és a verbális agressziót a gyermekkel szemben. Ezzel szemben a bíróság azt állapította meg, hogy csak eseti jelleggel alkalmazott „konvencionálisnak nem tekinthető nevelési módszereket” az alperes. A másodfokú bíróság pedig helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. A másodfokú bíróság lényegében figyelmen kívül hagyta a Kúriának az általam hivatkozott – precedensnek tekinthető – Pfv. II.20.959/2019/5. számú ítéletét, amely lényegében zero toleranciát állapít meg a gyermekekkel szembeni agresszió tekintetében („[...]a gyermek fizikai vagy verbális bántalmazása semmilyen formában és indokkal nem tolerálható, az a gyermek érdekét [Ptk. 4:2. § (1) bekezdés] súlyosan sérti”).

Álláspontom szerint – a fentiek alapján – megállapítható, hogy az eljáró bíróságok azzal, hogy egyrészt a szakértői véleményben foglaltakat okszerűtlen módon értelmezték, másrészt alperesről készült videófelvevételeket elszigetelt eseményként kezelték, nem pedig rendszeres, a nevelés részének tekinthető magatartásnak, megsértették az Alaptörvény XVI. cikkét, hiszen a bizonyítékokat nem a gyermek érdekének megfelelően értékelték. Ezzel pedig egyúttal megsértették a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogomat is. (vö. 3375/2018. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [65])

2.2. A pártatlansághoz való jog

¹ Megjegyzem, hogy a korábban már idézett 3375/2018. (XII. 5.) AB határozatban az Alkotmánybíróság azért minősítette tisztességtelennek a bírósági eljárást, mert a bíróság nem rendelt ki szakértőt annak vizsgálatára, hogy a gyermekek visszavitele a szülők legutolsó közös lakóhelyére milyen pszichés hatásokkal járna, azaz nem vették figyelembe a gyermekek legjobb érdekét.

Álláspontom szerint az ügyemben eljáró bíróságoknak nem sikerült megőriznie a pártatlanság látszatát. Ezt támasztja alá, hogy a bíróságok a tényállás megállapítása és a bizonyítékok értékelése során mindig a hátrányomra döntöttek, amelyek azt eredményezték, hogy a keresetemnek nem adtak helyt. Így fordulhatott az elő, hogy a csatolt videofelvételek alapján, amelyek időben széles skálán mutatták be, hogy az alperes rendszeresen szóbeli és tetteges agressziót alkalmazott a gyermekünkkel szemben, a bíróság azt állapította meg, hogy csak elszigetelt, egyedi esetekről van szó. Hasonló módon értelmezték félre a bíróságok azon állításomat, hogy az alperes ellenem és édesanyám ellen neveli a gyermeket, a bíróság szerint ezzel szemben az a helyzet, hogy „a gyermeknek a felperes és édesanyja elleni indirekt befolyásolása írható le azáltal, hogy a gyermek átveszi az anya érzelmi beállítódását ezen személyek irányába”. A bíróság által is idézett szakértői vélemény is olyan megfogalmazásokat tartalmaz, amelyek a valóság elfedését szolgálják, jobb esetben eufémizmusnak minősülnek, ennek eklatáns példája a verésre és szidásra a „konvencionálisnak nem tekinthető nevelési módszer” szófordulat.

A bíróság a szakértői véleménynek is csak azokat a részeit használta fel, amelyek az alperes érdekeit szolgálták, így lényegében figyelmen kívül maradt az a megállapítás, hogy gyermekünk nálam nagyobb érzelmi biztonságban lenne, mert szemben az alperes anya érzelmi kilengéseivel, nálam stabil érzelmi háttérben nevelkedhetne.

Nem mehetünk el a mellett, hogy felvessük, ennek háttérében akár az is állhat, hogy az alperes édesapja évtizedeken keresztül vezette a helyi kórházat és ennek révén széles kapcsolati hálóval rendelkezik, amely alkalmas lehetett arra, hogy a hatóságok, a szakértő és akár a bíróság tevékenységét is áthangolják, úgy, hogy minden egyes esetben az alperes érdekének megfelelően kerüljenek értékelésre a tények és bizonyítékok.

A függetlenség és pártatlanság követelményét összefoglaló jelleggel a 3/2021. (I. 7.) AB határozat tekintette át. Az alkotmánybírósági határozat szerint ezzel a kérdéssel elsőként a 67/1995. (XII. 7.) AB határozatban foglalkozott a testület. „Ezen határozat

értelmében »[a] pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjog az eljárás alá vont személy iránti előítéletmentesség és elfogulatlanság követelményét támasztja a bírósággal szemben. Ez egyrészt magával a bíróval, a bíró magatartásával, hozzáállásával szembeni elvárás, másrészt az eljárás szabályozásával kapcsolatos objektív követelmény: el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében.« (ABH 1995, 346, 348) Az Alkotmánybíróság a 166/2011. (XII. 20.) AB határozatban az Emberi Jogok Európai Bírósága által alkalmazott ún. kettős tesztre hivatkozott, amely szerint »a szubjektív teszt keretében az eljáró bíró személyes magatartását, vagyis azt vizsgálja, hogy volt-e az eljárás során olyan megnyilvánulása, amelyből a pártatlanságának hiányára lehet következtetni. Az objektív megközelítés pedig annak vizsgálata, hogy volt-e objektíve igazolható oka a pártatlanság hiánya feltételezésének (ABH 1995, 346–348), vagyis az adott szabályozás biztosítja-e a pártatlanság követelményét, ideértve azt is, hogy az eljárás a közösség, elsősorban a jogkeresők oldaláról nézve objektíve nem támaszthat kételyeket a pártatlanságot illetően [20/2005. (V. 26.) AB határozat, ABH 2005, 202, 225–226; 32/2002. (VI. 4.) AB határozat, ABH 2002, 153, 161; 17/2001. (VI. 1.) AB határozat, ABH 2001, 222, 227–228].« (ABH 2011, 545, 558–559)” {3/2021. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [67]}

Az Alkotmánybíróság gyakorlata töretlen a tekintetben, hogy a pártatlanság követelménye értelmében el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró elfogulatlansága tekintetében {3242/2012. (IX. 28.) AB határozat, Indokolás [13]}. Ahogy a 25/2013. (X. 4.) AB határozat kimondja: „a pártatlanság követelménye azt hivatott elősegíteni, hogy az ítélező bíró az ügyben résztvevő felekkel szembeni elfogultságtól vagy előítéletektől mentesen bírálja el az ügyet és hozza meg döntését. A pártatlanság követelménye egyfelől a bíró magatartásával és hozzáállásával szembeni elvárásként jelentkezik. Másfelől azonban mércét állít a jogszabályi környezettel szemben is. E mérce szerint az eljárási szabályoknak törekedniük szükséges minden olyan helyzet elkerülésére, amely a bíró pártatlanságát

illetően jogos kétségeket ébreszthet. Ebből fakad, hogy a konkrét ügyben a bírónak nemcsak tárgyilagosan szükséges ítélnie, de a pártatlan ítékezés látszatának megőrzése is feladata” (Indokolás [26]).

A fentiekre tekintettel kérem annak megállapítását, hogy ügyembe sérült a pártatlan bírósághoz való jogom, amelynek eredményeképp lényegében pervesztes lettem.

2.3. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének sérelme

Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével. Az Alkotmánybíróság 3018/2016. (II. 2.) AB határozata – utalva a 17/2014. (V. 30.) AB határozatra – úgy foglalta össze az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos gyakorlatát, hogy e cikk „átfogóan védi a magánszférát: az egyén magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét. A magánszféra [...] lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek [...]. Rávilágított arra, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférahoz való jog és az Alaptörvény II. cikke által garantált emberi méltósághoz való jog között különösen szoros a kapcsolat. Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánszféra alakítása érinthetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, mivel ez az emberi méltóság alapja. Az Alaptörvény értelmében a magánszféra védelme azonban nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára (kapcsolattartás), illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon). Ezen túlmenően önálló védelmet élvez az egyén életéről alkotott kép is (jó hírnévhez való jog).”

Továbbá az alapvető jogok biztosa az AJB-1299/2018. számú ügyben készült jelentésében úgy fogalmazott, hogy „[e] védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat. Ennek megfelelően a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennmaradásának zálogaként biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket. A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga az állam kötelességét alapozza meg a gyermek személyiségfejlődése intézményes védelmére. A gyermek, mint az alapjogok alanya oldalán az életkorból adódó hátrányokat az állam oldaláról az az intézményvédelmi kötelezettség egyenlíti ki, hogy az államnak aktívan kell cselekednie a gyermekek alapvető jogainak előmozdítása, érvényesülése és védelme érdekében.”

A fentiek alapján megállapítható, hogy a határozatokat hozó első- és másodfokú bíróság megsértette az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését azzal, hogy a közös kiskorú gyermekünk feletti szülői felügyeleti jog gyakorlására az alperest jogosította fel. Ugyanis az elsőfokú eljárás során készült szakvélemény szerint én, mint felperes lennék a gyermek nevelésére alkalmasabb fél. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által megfogalmazott alapjog bár korlátozható más alapjog vagy a közérdek érvényesülése érdekében, azonban jelen esetben nincs olyan legitim cél, amely szerint a megsértett alapjog korlátozható volna a szükséges és arányos mértékben.

Összegzés

A fentiekben foglaltak alapján kérem tehát annak megállapítását, hogy a Kúria Pfv.II.21.208/2022/2. sz. határozata, a Gyulai Törvényszék 15.Pf.25.481/2021/50. számú ítélete és a Békéscsabai Járásbíróság 4.P.20.132/2020/140. számú ítélete sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogomat, mivel az eljárásban sérült az eljárás tisztességességének elve, valamint az elfogult jogalkalmazói magatartás révén sérült a pártatlan bírósághoz való jogom. Kérem mind az első, mind a másodfokú bírósági

határozat alaptörvény-ellenességének a megállapítását és az ítéletek megsemmisítését.

3. Egyéb nyilatkozatok és mellékletek

a) Nyilatkozat arról, ha az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

Előadom, hogy nem kezdeményeztem bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági határozat végrehajtásának felfüggesztését.

b) Ügyvédi meghatalmazás eredeti példánya, vagy jogtanácsosi igazolvány másolata, ha az indítványozó jogi képviselővel jár el.

Az Alkotmánybíróság előtti eljárásra irányuló ügyvédi meghatalmazást jelen beadványomhoz csatoltan küldöm.

c) Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról

Előadom, hogy nem járulok hozzá nevem és személyes adataim nyilvánosságra hozatalához.

d) Az érintettséget alátámasztó dokumentumok egyszerű másolata

Jelen beadványomhoz mellékelten csatolom a Békéscsabai Járásbíróság által 4.P.20.132/2020/140. sz. ítéletét, a Gyulai Törvényszék által 15.Pf.25.481/2021/50. ügyszámon meghozott másodfokú ítéletét, a Kúria Pfv.II.21.208/2022/2. sz. határozatát, valamint az elsőfokú eljárás során keletkezett igazságügyi pszichológus szakvéleményt.

Budapest, 2022. december 12.

Tisztelettel:

képv.: Dr. Grád András ügyvéd

